

De concentratie van het geloof.

Daar is in de figuur van Maria, de zuster van Lazarus, iets onberekenbaars, iets anders.

Martha is daar bitter tegenop gelopen, als haar zuster schijnbaar onbillijk het huiswerk „huiswerk“ laat en in volle concentratie der ziel aan Jezus voeten zit.

En later, bij de zalving van Christus, heeft Maria zich een ambtelijke berisping op den hals gehaald van de zijde der apostelen. „Je bent een overdreven meisje!“ hebben zij als het ware gezegd. „Je kunt niet met geld omgaan!“

Maria's hebben het niet gemakkelijk in de wereld en al evenmin in de kerk!

„Je doet alsof er geen diaconie is!“ gromt Judas, „daar hadden driehonderd menschen van kunnen eten!“ En de andere ambtsdragers knikken instemmend (Matth. 26:7). „Jezus heeft dit niet noodig, wat geeft de Heiland om weelde?“

Maar Maria heeft zich op den Heiland geconcentreerd, zij heeft gesproken: mijn goedheid raakt wél tot U, of zooals Noordzijzj schooner vertaalt voor mij gaat er niets boven U! Zij heeft den Heiland bij het begin van Zijn lijden een liefde-offer bereid.

Ik werd dezer dagen als onweersstaanbaar heengetrokken naar dat intiem toneeltje te Bethanië. Ik zag ze zitten, die wondertijde gemeente aan den feestmaaltijd, waartoe een genezen melaatsche en een uit de dooden opgewekte behoorden, waar de twaalf apostelen mede aanzaten.

Wél een gezelschap dat ten volle de aandacht waard was! Maar deze vrouw heeft haar aandacht uitsluitend geconcentreerd op den Heiland. De gebroken kruik en de mateloos vloeierende olie zijn beeld van haar gebroken geest en haar liefdedronken hart.

De nardusgeur is in de dagen, die wij beleven nu juist niet het eerste, wat ons uit de kerken tegemoetkomt.

Wel wordt soms met nadruk geroepen: Dit is nardus! en telkens herhaald: Nardus-extra! Maar de kruik is niet albast en de geur streeft mij niet! Het zalvend woordje staat terecht in een kwaden reuk!

Nardus kunnen wij niet bij een maatje koopen of bij een scheutje plengen, zij is het liefde-offer van een aan Jezus overgegeven ziel. Als ik mijn hart zou laten spreken, zou dat hart zeggen: Dit is geen tijd voor nardus! Ik wil spreken in de bitterheid mijner ziel!

Doch wij zijn in de Lijdensweken en wij worden geroepen ons weer ten volle te concentreren op den Zaligmaker.

Gods roepstemmen komen ons meestal ongelogen en toch altijd ter rechter tijd.

Als de kerk het verstaat zich in deze dagen geloovig te concentreren op den Christus, dan zijn wij gered!

Als het aan ons ligt, dan kon de kerk inderdaad wel eens scheuren. Niet dat ik aan iemand dat voornemen toeschrijf, maar de gevaren van groote verwijdering dreigen.

Hoe zullen wij dat voorkomen?

Broeders, niet de lijmpot, maar de nardusflesch! Het lijkt ons bijna onmogelijk dat wij elkaar weer vinden, er is groote bitterheid gezaaid, met namen gespeeld, de leer verschillen dreigen oer-verschillen te worden.

Maar letten wij op Maria, zij heeft niet meer gezien wie met haar aan tafel zaten, zij heeft zich zelfs niet tegen Judas verdedigd.

Zij heeft alleen Jezus gezien.

Ten opzichte van die concentratie op den Heiland liet haar het afkeurend gevoelen der apostelen totaal onbewogen.

In deze geloofshouding zal onze kerkelijke redding liggen.

Als de kruik breekt, breekt de kerk niet!

En de nardus, als liefde-offer aan Jezus gegeven, doet Hij afvloeien op Zijn gemeente.

Nardus op de dogmatiek!

Nardus op de wijsbegeerte!

Nardus op de pers!

En als dan de Synode samenkomt, zal het wezen: Het huis werd vervuld met den geur der zal!

N. B.

is en zijn voortdurenden invloed op „de ziel“ uitoefent.

Voor deze week willen we het hierbij laten. Volgende week hopen we iets in verband met een en ander op te merken.

K. S.

Prof. Hepp in brochure III.

Het is wel wat moeilijk, de derde brochure van Prof. Hepp te gaan bespreken, tegelijk met de tweede. Waar evenwel de kwesties haar groot belang hebben, willen

we het lichaam kunnen dooden, maar Uw Godvertrouwen niet kunnen breken?

Ik weet wel, dat ik hier gevaar loop, ook zelf onder de deformateurs te worden gerekend. Het laat mij, als ik me bewust ben, tot den vrede door den dienst der waarheid mee te werken, vrij koud. Ik zelf beslis niet, dat zulk een opvatting van Mattheus 10:28 juist zou zijn; ik zou ze zelfs op dit oogenblik niet graag verdedigen. Ik wil zelfs verder gaan: ik heb dienzelfden tekst al eens voorgehouden aan iemand, van wien ik wist, dat hij de anthropologische opvattingen, waartegen thans Prof. Hepp voor het forum der belijdenis-handhavers als openbaar aanklager te veld trekt, voelzins toezichte. Maar daarover loopt het nu niet. Als iemand eens dien tekst aldus interpreteerde? Misschien zou meer dan één opponeeren, best. Maar wie zou durven zeggen: het mag niet? Wie zou willen zeggen: de man moet worden aangeklaagd? Hij zou zeggen: ik lees den tekst naar Ezechiël 13:19; en er zou weinigen tegen in te brengen zijn, (tenzij dan uit oudere exegeten. En die hebben met hun dogmatiek en psychologie ook wel zóóveel aangedurfd, dat ze feitelijk Ezechiël lieten zeggen, wat hij niet had geschreven. Dat „zielen“, die niet „leven“ moesten, toch bleven leven en omgekeerd, zat ook hun al wat dwars; en daarom kan men in de Biblia Critica bewijzen te over vinden van een „verklaring“, die hierop neerkwam: dat staat er nu wel, maar 't is zoo niet bedoeld. Noordzijzj evenwel zegt: zoo staat het er, en zóó is 't óók echt bedoeld.

Hetgeen ik dus maar zeggen wil in deze tusschenopmerking is dit: ik versta niet, hoe Prof. Hepp meent te mogen zeggen, dat Matth. 10:28 daar staat als een graniet, waartegen het „afwijkend gevoelen“ zich stuk stoot, maar waarop mee de Gereformeerde belijdenis aangaande de ziel is gegrond. Ik versta dat niet. Want ik ben een beetje bang voor het gebaar van wetenschappelijke ernst, dat hier dreigend den vinger opheft, en zegt: op dezen tekst mede is „gegrond“ de Gereformeerde belijdenis aangaande de ziel. Ja, zeker als historische bijzonderheid is dat juist. Maar dat is nog geen reden om elkaar het vertrouwen op te zeggen, of als bouwers aan den gereformeerden wetenschaps-tempel voor de oogen van De Kersten en consorten te disqualificeeren. Want er zijn behalve den genoemden ook nog ettelijke andere teksten, waarmede jaren aaneen gereformeerde belijdenisuitspraken ondersteund zijn, terwijl toch ieder, die ter zake kundig is, en zeker ook Prof. Hepp, hartgrondig overtuigd is, dat de vaders daarbij toch aan dien tekst een anderen inhoud hebben toegedacht, dan hij werkelijk had. Neem alleen maar eens het bekende (nog in discussie gebrachte) woord over „roeping en verkiezing vast maken“. Prof. Greijdanus geeft daaraan een heel anderen uitleg, dan alle mogelijke gereformeerde theologen, ook dogmatiek, er aan hechten; en hij verschilt daarbij ook van menig theoloog, die belijdenisschriften en vraagboekjes voorzag van „bewijspplaatsen“. Ik weet uit de beste bron, dat Prof. Hepp zich dit alles zeer goed bewust is. En daarom verbaast het me, dat hij meent, dat er menschen zijn, die hun anthropologie zien breken op een „tekst-van-graniet“ en dan toch maar volhouden. Als ik Vollenhoviaan was, zou ik fier en vrij mijn eenigen troost in leven en sterven kunnen putten óók uit Matth. 10:28, en ik zou het verwijten, dat ik mijn exegetisch geweten daarbij dan toch zeker geweld aandoe, beantwoorden, door den man, die het beweerde, eens flink in de oogen te zien. Heeft soms Prof. Hepp Matth. 10:28 ooit losgemaakt van zijn eigen psychologie?

Intusschen, dat was maar een „Zwischenbemerkung“. We keeren tot Noordzijzj terug. Als Ezechiël (18:4) den Heere laat zeggen: „alle zielen zijn van Mij... de ziel, die zondigt, die zal sterven“, dan verklaart Noordzijzj weer op de bekende wijze:

„... de mensch... naar zijn goddelijke afkomst: geschapen door het indragen van den goddelijken levensgeest in de aardse stof, welke op deze wijze niet drager wordt van „een levende ziel“, maar welke zoo zelf „een levende ziel“ wordt (Gen. 2:7). ... De ziel, die zondigt, die zal sterven“ d.w.z. de mensch, die... (enzovoort). Daarbij moeten we dan „leven“ zien in het licht, waarin Oud-Israël het zag: deel hebben aan den van God nederdalenden levensgeest, die in het „zielevat“ werkt, in het „vleesch“ zich belichaamt en in des menschen daden zich veruitwendigt... Wanneer hier dus van „sterven“ sprake is, wordt daarmede bedoeld het niet-bestaan in het komende gericht... het geen-deel-ontvangen aan de levensheerlijkheid van den Messiaanschen tijd.“

Ziet dit laatste citaat op het „sterven“, een ander (bl. 223) handelt over het „leven“. Israël wordt bij den Sinai onder de tucht der wet geplaatst, opdat het „leven“ zou. Noordzijzj gaat dan verder:

Dit „leven“ mag intusschen noch in uitsluitend fysischen noch in uitsluitend psychischen zin worden verstaan. Dit zou in strijd komen met Israëls psychologie, die het fysische en het psychische in den mensch niet als een tweehed, maar als een eenheid ziet. „Leven is én fysisch én psychisch... het deel ontvangen aan de rijkdommen van den Messiaanschen tijd. Het is het uitleven der „ziel“ naar den door God zelf gegeven uitwendigen en inwendigen levensvorm. Tenslotte wijzen we nog op bl. 208, met weer de bekende constructie:

Vernieuwd moet worden „het hart“, d.i. het wekend vermogen der ziel, die weer in een bepaalde richting gestuwd wordt door „den geest“, d.i. wat achter de „ziel“ ligt, de motorische kracht daarvan

maal geen westerling is. Wij zien het zóó: de mensch heeft ziel en lichaam. In dien gedachtengang kan de vraag opkomen van een scheiding van ziel en lichaam. Maar voor Israël staat het zoo niet. Dat zegt: de mensch is een levende ziel (Gen. 2:7) met twee zijden: de eene, die men ziet (ons „lichaam“) en de andere, die men niet ziet (ons „ziel“). Daarbij wordt de onzichtbare zijde niet beheerscht door de vormen van ruimte en tijd, zoodat des menschen geest door beide kan heendringen. Zoo ziet Israël het en daarom zegt Ezechiël in dezen vorm wat hij ervoer. „Ik“ werd opgenomen en weggevoerd en „ik“ hoorde en zag en „ik“ werd teruggevoerd.

Deze meening van Prof. Noordzijzj komt in zijn commentaar herhaaldelijk aan het woord. „Ziel“ is (in het Oude Testament) volgens hem „het eigenlijke“ der „persoonlijkheid“ (blz. 83); „de Israëliet immers heeft niet maar een 'ziel' zooals wij, doch hij is een 'ziel'“ (blz. 84).

Omdat in de huidige discussies de kwestie van de „ziel“ (onderscheiden van het „psychische“) in verband gezet is met die van het „boven-tijdelijke hart“, gelijk Dr. J. M. Spier onzen lezers zoo vriendelijk was informatie te geven, letten we ook met aandacht op hetgeen Prof. Noordzijzj schrijft ter verklaring van Ezechiël 11:19: „en geven ga Ik hun een ander HART en een nieuwen geest zal Ik leggen in hun binnenste en verwijderen zal Ik het steenen hart uit hun lijf en geven zal Ik hun een vleezhen hart, opdat zij in mijne inzettingen wandelen en mijne rechten bewaren en ze doen, en Mij tot een volk worden en Ik hun tot een God.“ Prof. Noordzijzj schrijft hierbij (blz. 128) (nadat hij heeft opgemerkt, dat niet moet worden gelezen: éénlei hart, maar: een ander hart):

„Een ander hart“. Nu is het hart voor Israël niet geheel hetzelfde als voor ons. Israël ziet het zóó. De mensch is een ziel. Deze heeft een zichtbare zijde; wij noemen deze „lichaam“. Ook een onzichtbare zijde; wij noemen deze „ziel“. „Ziel“ in den zin van het O.T. is dus heel wat meer dan bij ons. Wanneer Israël nu die „ziel“ als werkend vermogen wil teekenen, als drang tot actie, dan spreekt het van „hart“. De „ziel“ werkt dus door het „hart“. Wanneer hier derhalve aan Israël een „ander hart“ gegeven wordt, wordt een geheel ander complex van wilsbepalingen in uitzicht gesteld, zich uitend in een reeks daden. Israëls levensopenbaring zal dan anders worden.

„Een nieuwe geest“. „Geest“ is levensbeginsel, stuwkracht der „mensch-ziel“. Van die „mensch-ziel“ gaat kracht uit, omdat ze een „levende ziel“ is, want „leven“ is niet zijn, maar doen. Het indragen van een „nieuwen geest“ spreekt dus van het in actie zetten van een nieuwe stuwkracht, waardoor een ander geheel van daden aan het licht zal treden.

Beide woorden tezamen spreken dus van een volledige regeneratie... Het „steenen hart“: de wilsbepaling, die koud en onaandoenlijk was voor des Heeren lokkingen, die met den Heere niet rekende en zich naar Diens wil niet richtte. Het „vleezhen hart“: de wilsbepaling, die onvankelijk is voor levensstrooming en zich openbaart in een reeks daden, welke de Heere zelf in vs. 20 karakteriseert als een „wandelen in mijne inzettingen“, en zoo voort.

Over dat begrip „geest“ spreekt Prof. Noordzijzj ook elders zich nog uit. B.v. op blz. 143. Daar lezen we:

„Geest“, d.i. de zielsenergie, die de ziel tot daden dringt; de strevende kracht der ziel, die den ziele-inhoud naar buiten dringt, zoodat we in de daden kunnen zien wat er in de ziel woont en werkt. Wie dus „zijn eigen geest“ volgt, doet niets anders dan zijn eigen zielsinhoud in daden omzetten. Wat er uit hem uitgaat is verdichtsel van eigen hart.

Dit zijn wel de hoofdbegrippen, gelijk Prof. Dr. A. Noordzijzj ze ziet optreden in het Oude Testament. Ze leeren in zijn verklaring nog vaak terug. „Ziel“ is levenskracht, is Godsgemeenschap, omdat de mensch eerst een „levende ziel“ werd, toen de Heere hem den levensadem gaf (Gen. 2:7) (blz. 150). En nu worden in Ezechiël 13:19 „zielen gedood“, en andere in het leven gelaten. „Ziel dooden“ beteekent in dit verband volgens Noordzijzj iemand „bekommerd maken“, hem omtrent het Woord des Heeren in onzekerheid brengen, „tengevolge waarvan hij bij het zoeken van den Heere het spoor bijster dreigt te worden, zijnen God dreigt te verliezen, zoodat zijn geloof... verlamt en bekommernis de ziel gaat vervullen. Dat is 'zielen dooden',“ zegt dan Prof. Noordzijzj.

Deze plaats, aldus geëxegeseerd, is toch wel even de aandacht en een opmerking in het voorbijaan waard. Ezechiël zegt hier, dat de zielen van vromen worden „gedood“, en van goddeloozen worden „in het leven gelaten“. De eersten worden bekommerd gemaakt, in verwarring gebracht, de tweeden blijven onbewogen, rustig, ongeschokt. In zulk spraakgebruik zou men dus kunnen zeggen, dat de ziel van den dichter van Psalm 73 zich „gedood“ voelde, toen hij nog in de moeite zat, terwijl hij de goddeloozen zag met levende ziel, ongeschokt, „fit“, „in form“, zeggen de tegenwoordige taalverkoopers.

Nu zal ik niet beslissen of deze exegese gelijk heeft. Ik heb me nog nimmer met dien tekst bijzonder beziggehouden, en ben voorzichtig, ook in het lezen van de Korte Verklaring, die onder leiding van onze gereformeerde exegeten staat. Ik vraag alleen maar dit: als nu iemand eens de meening zou opwerpen, dat de bekende tekst: „vrees hen niet, die wel het lichaam kunnen dooden, maar de ziel niet kunnen dooden“ (Matth. 10:28) moet worden uitgelegd naar analogie van Ezechiël 13? Dan werd het: vrees niet hen, die

omgezet in het
rklaren, dat van
vorm en inhoud
worden gevied
us.
g nog vele jaren
u van de maand
en feest worden
en ook precies
wordt gehouden,
er hebben.
iester der Zijnen
de vervulling is
it zou overbodig
nd waarvan die
il.
zelf die verande-
kingen treft, die
len genomen, en
tot Avondmaal
s voor hen?
het Paaschlam
ekomst, en aan-
t moest worden
Gods. Maar die
wees ook aan,
ijke leven daar-
het nog komen
slotte maar heel
om, maar voor
zeer onbelijnde
en wijst er op
haam en bloed,
voor hunne zon-
en andere taal.
Die zeiden niet
osser!; maar na
net hen!) in die
ben staan, wat
genden dag zou
volbracht!
brood gebroken
ze een herinne-
maal is geschied
vorden gemaakt.
aan Zijne Kerk
n voor ons, zoo
n, als een echo
heb grootelijks
VAN RAALTE.
het Schriftbewijs
arbij den nadruk
ofzwaak is niet, of
gebracht zijn, juist
t recht heeft, zóó
beschuldigen mag
rft en Belijdenis-
t. En of het verrij-
rdiend is,
lie hier ter sprake
in de uitdrukking
gebruikt wordt is
mensch. Voor mij
ben de door Prof.
er zich verwijder-
n daartoe enkele
wat Prof. Dr. A.
ing (uitgave J. B.
eologen), ter ver-
aal va. 3: er is,
en profet „opbe-
“ is volgens Prof.
de levenskracht-
dem“. In levende
“, antwoordt hij
geest tijt door de
komt de passie
lichaam verlaten!
omdat hij nu oer-